Työ- ja elinkeinoministeriö, Ulkoministeriö NEUVOSTORAPORTTI TEM2020-00300

EOS Karjalainen Eero(TEM), Ek Sanna(UM) 16.06.2020

JULKINEN

Asia

Energiaministereiden epävirallinen videokokous 15.6.2020

Kokous

Epävirallinen energiaministerikokous 15.06.2020

Kokouksessa käyty keskustelu oli jatkoa 28.4.2020 järjestetylle energiaministerien videokokoukselle, jossa keskityttiin energiasektorin varautumistoimiin ja sen rooliin EU:n toipumisessa koronakriisistä. Tällä kerralla keskustelua ohjasi komission toukokuun lopulla antamat ehdotukset EU:n elpymissuunnitelmasta ja -paketista. Useat jäsenvaltiot painottivat Euroopan vihreän kehityksen ohjelman (Green Deal) ja sen ilmastotavoitteiden keskeisyyttä elpymistoimien suunnannäyttäjinä. Osa jäsenvaltioista korosti oikeudenmukaisuuden huomioinnin tärkeyttä siirtymässä kohti hiilineutraalia taloutta. Muut asiat -kohdassa komissio antoi katsauksen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien tilanteeseen sekä päivitettyyn työohjelmaansa. Lisäksi neuvoston seuraava puheenjohtajavaltio Saksa kertoi puheenjohtajuutensa keskeisistä teemoista.

EU:n energia-asioista vastaavat ministerit osallistuivat 15.6.2020 puheenjohtajavaltio Kroatian koolle kutsumaan epäviralliseen videokokoukseen, jonka pääaiheena oli keskustelu Euroopan toipumisesta ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelmasta liittyen energiajärjestelmien murrokseen ja talouskasvuun. Suomea kokouksessa edusti elinkeinoministeri Mika Lintilä.

Kokouksen alussa pitämässään puheenvuorossa komissaari Kadri Simson totesi komission antaneen ehdotuksensa EU:n elpymissuunnitelmaksi kolme viikkoa aikaisemmin. Simson totesi, että vihreän kehityksen ohjelma (Green Deal) on elpymissuunnitelman ja sen yhteydessä esitellyn uuden elpymisinstrumentin, *Next Generation EU*:n ytimessä. Komissaari tarkoitti sanomallaan sitä, että EU:n ilmastotavoitteiden (ilmastoneutraali EU vuonna 2050) ja elpymiseen tähtäävien toimien välillä tulee olla vahva yhteys. Elpymistoimenpiteiden tulisi siten myös edistää puhtaan energian siirtymää esimerkiksi teknologiainnovaatioiden avulla. Investointien tarve nousee siirtymän edistämisen lisäksi myös siitä, että vihreän teollisuuden investoinnit ovat kärsineet koronakriisistä. Toisaalta myös EU:n rooli teknologian etujuoksijana on Simsonin mukaan haastettu. Lopuksi komission aloituspuheenvuorossa todettiin, että elpymispaketin toimivuus riippuu viimekädessä jäsenvaltioista ja niiden tahdosta edistää elpymistä.

Elinkeinoministeri Lintilä aloitti jäsenvaltioiden pöytäkierroksen kertomalla yritysten Suomessa suunnittelevan laaja-alaisia investointeja erilaisiin puhtaisiin, vähähiilisiin ratkaisuihin, jotka tarjoavat kuluttajille energiaa kustannustehokkaasti ja kilpailukykyä edistäen. Esimerkeiksi tällaisista hankkeista hän esitti puheenvuorossaan muun muassa kaukolämpöön, uusiutuvaan energiaan, energiatehokkuuteen, vetyyn ja power-to-X -ratkaisuihin liittyvät hankkeet. Suomen puheenvuorossa

myös todettiin, että elpymisen on perustuttava vihreän kehityksen ohjelmalle ja, että on tärkeää keskittyä projekteihin, jotka voivat luoda kasvua kestävällä tavalla. Kansalliset energia- ja ilmastosuunnitelmat luovat politiikkatoimille hyvän pohjan.

Suuri osa jäsenvaltioista ilmaisi tukensa komission ajatukselle siitä, että elpymistoimien on perustuttava Green Dealille ja sen ilmastotavoitteille. Joissakin puheenvuoroissa korostettiin tarvetta varmistaa, että siirtymä hiilineutraaliin talouteen tapahtuu oikeudenmukaisella tavalla. Muuan puheenvuorossa painotettiin elpymissuunnitelman roolia erityisesti solidaarisuuden näkökulmasta: Eurooppa tarvitsee yhteistä ponnistusta päästäkseen ulos kriisistä.

Jäsenvaltiot mainitsivat puheenvuoroissaan monenlaisia investointeja, joilla energiatransitiota kiihdytetään seuraavien kahden vuoden aikana. Esimerkiksi merituulivoiman, rakennusten energiatehokkuuden ja älykkäiden sähköverkkojen edistämiseen tähtäävät toimet mainittiin useissa puheenvuoroissa. Osa jäsenvaltioista totesi, että kansalliset energia- ja ilmastosuunnitelmat (NECP) näyttävät tietä tulevien vuosien ilmastotavoitteita edistäville toimille.

Komission sektori-integraatio- ja vetystrategioiden tiedonantojen kynnyksellä myös näiden teemojen tärkeys nostettiin useissa puheenvuoroissa esiin. Erityisesti vedystä keskusteltiin laajasti, sillä Pentalateral Forumin jäsenvaltiot julkaisivat ennen kokousta yhteisen julkilausuman, jossa komissiota pyydettiin kehittämään vedylle oma tiekarttansa, jossa painotettaisiin erityisesti uusiutuvaa vetyä. Osa jäsenvaltioista Suomi mukaan lukien, mainitsivat puheenvuoroissaan julistuksen hyvänä avauksena vetyä koskevalle keskustelulle.

Muut asiat

Komission tilannekatsaus koskien kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmia sekä komission päivitettyä työohjelma

Muut asiat -kohdan puheenvuorossaan komissio kertoi saaneensa jäsenvaltioilta lähes kaikki kansalliset energia- ja ilmastosuunnitelmat, mikä on mahdollistanut niitä koskevan arviointityön aloittamisen. Irlannin vt. hallitus on toimittanut komissiolle riittävät tiedot, vaikka se ei hallituksen puuttumisesta johtuen olekaan voinut suunnitelmaansa virallisesti toimittaa. Komission on määrä julkaista suunnitelmien pohjalta tehtävä arviointinsa syyskuussa. Yksityiskohtaisemmat jäsenvaltiokohtaiset arvioinnit puolestaan julkaistaan lokakuussa Energiaunionin tila -raportin yhteydessä. Suunnitelmien pohjalta tehtävien arviointien pohjalta komissio tulee myös arvioimaan kehityspolkua, jolla kunnianhimoisempi, korotettavan kasvihuonekaasutavoitteen kanssa linjassa oleva tavoitetaso voitaisiin saavuttaa. Alustavan arvion pohjalta näyttäisi siltä, että uusiutuvan energian osalta unionin yhteinen uusiutuvan energian osuus nousisi 33–33,7 prosenttiin, mikä ylittäisi EU-tason tavoitteen. Komissio kuitenkin varoitti koronapandemian vaikuttaneen myös investointeihin.

Energiatehokkuuden osalta tavoitteen vaje näyttäisi pienentyneen luonnossuunnitelmien pohjalta tehdyistä laskelmista, mutta se on yhä merkittävä. Yhteinen tavoite olisi edelleen 3 % alle primäärienergiatavoitteen ja 3,2 % alle energian loppukäyttötavoitteen. Lisäksi komissio huomautti, ettei rakennusten osuus energiatehokkuustavoitteesta ole suunnitelmissa riittävällä tasolla, mikä kasvattaa syksyllä julkaistavan *Renovation wave* -aloitteen tärkeyttä. Osana edellä mainittua ehdotusta syyskuussa julkaistaan myös toimintasuunnitelma rakennusten peruskorjauksia koskien. Tätä varten komissio pyysi jälleen jäsenvaltioita toimittamaan pitkän aikavälin peruskorjausraporttinsa, joiden määräaika oli jo maaliskuussa. Lisäksi komissaari totesi komission vahvistaneen energiaa koskevien ehdotusten aikarajat ja julkaisupäivämäärät osana komission päivitettyä 2020 työohjelmaa. Komissaari myös mainitsi, että jo tunnettujen energia-aloitteiden lisäksi lokakuussa annettaisiin akkuja koskeva lainsäädäntöaloite. Ehdotus tulee komission sisämarkkinoiden, teollisuuden, yrittäjyyden ja pk-

yritystoiminnan pääosastolta, mutta ekosuunnittelun vuoksi myös energiapääosasto osallistuu aktiivisesti valmisteluun.

Saksan puheenjohtajuuskauden keskeiset teemat

Kokouksen päätteeksi Saksa kertoi suunnitelmistaan heinäkuussa alkavalle puheenjohtajuuskaudelleen. Koronakriisi on osaltaan muovannut Saksan suunnitelmia kuluneiden kuukausien aikana. Elpyminen, nopea energiatransitio ja monivuotinen rahoituskehys ovat Saksan puheenjohtajuuden keskeisiä teemoja: EU:n energiasektorin on päästävä kriisistä yli taistellen samalla ilmastonmuutosta vastaan. Lisäksi Saksa katsoo, että energiajärjestelmäintegraatiosta ei tule ainoastaan sen puheenjohtajakauden prioriteetti vaan laajempi, EU-tason prioriteetti tulevien vuosien aikana. Muita keskeisiä painopisteitä ovat vety, energian toimitusvarmuuden kehittäminen sekä eurooppalaisen viitekehyksen luominen rajanyliselle yhteistyölle liittyen merituulivoimaan.

Suomen edustajat

Elinkeinoministeri Mika Lintilä ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	energia, energiatehokkuus, energiateknologia, rakennusten energiatehokkuus, energian toimitusvarmuus
Hoitaa	**TEM, UM, YM**
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, LVM, OKM, PLM, SM, VM, VNK, VTV